

## **MÅL OG PRIORITERINGER FOR STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I 2014 – POLITIET OG STATSADVOKATENE**

### **I. INNLEDNING**

Mål- og prioriteringsrundskrivet for 2014 viderefører hovedlinjene i tilsvarende rundskriv for 2013.<sup>1</sup> Riksadvokatens generelle mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen ligger i hovedsak fast.

Rundskrivet må sees i sammenheng med riksadvokatens rundskriv nr. 2/2012 om krav til straffesaksbehandlingen i politiet og ved statsadvokatembetene, og som gjelder inntil videre.

I tillegg må rundskrivet sammenholdes med andre sentrale styringsdokumenter:

- Prop. 1 S (2013-2014), særlig side 13-19, 85-124
- Innst. 6 S (2013-2014), særlig side 16-19
- Politisk plattform av 7. oktober 2013 for en regjering utgått av Høyre og Fremskrittspartiet
- Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev til Den høyere påtalemyndighet av 22. januar 2014
- Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev til Politidirektoratet av 22. januar 2014
- Politidirektoratets disponeringsskriv av 19. februar 2014 til politi- og lensmannsetaten

Departementets tildelingsbrev til Den høyere påtalemyndighet er utarbeidet i samråd med riksadvokaten. Det har vært dialog mellom departementet, direktoratet og riksadvokaten om de deler av departementets tildelingsbrev til Politidirektoratet som har betydning for straffesaksbehandlingen. Likeledes har det vært dialog mellom riksadvokaten og Politidirektoratet om tilsvarende deler av disponeringsskrivet til politi- og lensmannsetaten, og om disponeringsskrivet til ØKOKRIM. Riksadvokaten har forelagt dette rundskrivet for departementet og direktoratet før utsendelse.

### **II. HOVEDMÅL OG HOVEDUTFORDRINGER**

Redusert kriminalitet, god rettssikkerhet og en mer effektiv justissektor er blant de hovedmål Regjeringen har satt for straffesakskjeden, og som er særlig relevant for straffesaksbehandlingen. I 2014 videreføres det sentrale mål om en målrettet og effektiv straffesaksbehandling av høy kvalitet som ivaretar rettssikkerhet og menneskerettigheter.<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup> Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2013 av 27. februar 2013.

<sup>2</sup> Tildelingsbrevet til Den høyere påtalemyndighet side 2.

En langt mer effektiv inndragning av utbytte av straffbare handlinger representerer en viktig utfordring i 2014. Det samme gjør bekjempelsen av alvorlig, organisert kriminalitet; her bør det særlig satses på å øke antallet etterforskede grove narkotikaforbrytelser. En annen utfordring er de økende restanser i politiet, både ikke påtaleavgjorte saker og påtaleavgjorte, ikke rettskraftige, saker eldre enn 12 måneder. Politiets behandling av mengdekriminaliteten er av betydning for publikums tillit. Målrettet reaktiv innsats mot særskilte grupper og på utvalgte områder synes å ha gitt positive resultater flere steder.

### III. ETTERFORSKING SOM SATSINGSOMRÅDE

Riksadvokaten har over tid rettet økt oppmerksomhet mot viktigheten av kvalifisert etterforskningsledelse og gode etterforskningsmiljøer. Begge deler er grunnleggende for å lykkes. Etterforskningsledelsen omfatter både påtalemessig og politifaglig ledelse.

Fra Prop 1. S (2013-2014) side 88 hitsettes:

”Det vil være en utfordring fremover å avveie ressursbruken mellom styrking av samfunnets sikkerhet og beredskap, og politiets ansvar for den generelle kriminalitetsbekjempelsen og øvrige oppgaver.”

Også Justiskomiteen understreker ”at politiet har flere funksjoner, og at det viktige fokuset på beredskap og responstid ikke må gå på bekostning av for eksempel forebyggende arbeid og etterforskning.”<sup>3</sup>

I denne sammenheng siteres også fra Politidirektoratets disponeringsskriv for 2014 side 5:

”Politidistrikt og særorgan må i 2014 arbeide for å skape en god balanse i driften med tett oppfølging og høy kvalitet i straffesaksarbeidet og med særlig oppmerksomhet på restansesituasjonen.”

Riksadvokaten har over tid registrert en utvikling der etterforskningen kan synes å ha blitt – til en viss grad – skadelidende i konkurranse med politiets øvrige gjøremål, ikke minst på grunn av økt oppmerksomhet mot vakt- og beredskapsfunksjonen. I den grad dette er riktig understrekes at dette ikke er i tråd med de sentrale direktiver, og det er en viktig oppgave for politimestrene å bidra til at en slik utvikling reverseres.

Flg. hitsettes fra årets budsjettproposisjon side 103:

”Etterforskning og etterforskningsledelse i politiet skal fortsatt være et prioritert område. Det er avdekket til dels betydelige forskjeller i oppgaveløsning og resultatoppnåelse mellom sammenlignbare distrikter. Politimestrene må legge til rette for erfaringslæring.”

Tilsvarende er tatt inn i Politidirektoratets disponeringsskriv for 2014<sup>4</sup>, hvor også viktigheten av å opprettholde kontinuiteten i etterforskningen understrekes.

<sup>3</sup> Innst. 6 S (2013-2014) side 16.

<sup>4</sup> Side 5.

Som det vil fremgå av dette rundskriv har Regjeringen med Stortingets tilslutning<sup>5</sup> på flere kriminalitetsområder stilt krav om styrket innsats i 2014 (inndragning av utbytte, avdekking av bakmenn ved narkotikahandel, etterforskning av volds- og seksuallovbrudd)<sup>6</sup> og bedre resultatoppnåelse etter noen av de sentrale parameterne (oppklaringsprosent, saksbehandlingstid for voldssaker med frist).<sup>7</sup> Viktigheten av at politiet oppfyller de krav som riksadvokaten i rundskriv nr. 2/2012 har stilt til ledelsen av straffesaksbehandlingen, understrekes.

#### IV. RESULTATMÅL MV. FOR STRAFFESAKSBEHANDLINGEN

##### 1. Innledning

Riksadvokatens mål for straffesaksbehandlingen er fortsatt høy kvalitet, høy oppklaring, kort saksbehandlingstid og adekvat reaksjon, jf. rundskriv nr. 2/2012. Krav til oppklaring og kort behandlingstid er konkretisert i mål fastsatt av Storting og Regjering, jf. punktene 2 og 3 nedenfor, men gjelder også utover disse. Eksempelvis skal unødig "liggetid" unngås, uaktet om politidistriktet eller statsadvokatembetet er innenfor et gjennomsnittlig fastsatt mål for saksbehandlingstid. Målet om adekvat reaksjon lar seg i mindre grad kvantifisere. Under punkt 4 angir riksadvokaten hvilke områder hvor reaksjonsspørsmålet skal vies særlig oppmerksomhet i 2014. Kvalitetskravet er gjennomgående, og behandles ikke særskilt i dette avsnittet.

Før resultatmålene gjennomgås, understreker riksadvokaten viktigheten av innsats mot de miljøer som begår kriminalitet som tradisjonelt *ikke* anmeldes. Gode resultater her kan i perioder rettferdiggjøre at oppklaringsprosenten synker og saksbehandlingstiden øker.

##### 2. Høy oppklaring

For 2014 har Regjeringen fastsatt at gjennomsnittlig oppklaringsprosent for forbrytelsessaker skal være minst 38.<sup>8</sup> Målet er et landsgjennomsnitt. De lokale mål må tilpasses i det enkelte politidistrikt.

I fjor steg oppklaringsprosenten fra 36,3 til 37,3. Bedringen skyldes i all hovedsak et økt antall påtaleavgjorte narkotikaforbrytelser av mindre alvorlig karakter, og ikke bedret oppklaring av andre kriminalitetstyper.

Straffesaksbehandlingens bidrag til å redusere kriminaliteten avhenger først og fremst av at straffbare handlinger blir avdekket og oppklart. Oppklaring av vinningskriminalitet er viktig, blant annet fordi politiets evne til å avdekke og irtetteføre slik kriminalitet har preventiv effekt. Riksrevisjonen har tidligere påpekt at oppklaringsprosenten varierer mellom politidistriktene, og at distrikter med god oppklaring ser ut til å jobbe systematisk over tid.<sup>9</sup>

Politiet oppfordres til i flere saker å sikre biologiske spor som sendes til DNA-analyse.

Svake resultater ved oppklaring av vinningsforbrytelser – som er en type forbrytelser folk flest rammes av – vil over tid svekke befolkningens tillit til politiet og den almennelige

<sup>5</sup> Dvs. ved budsjettbehandlingen i Stortinget.

<sup>6</sup> Prop. 1 S (2013-2014) sidene 99, 100 og 101.

<sup>7</sup> Ibid., side 93.

<sup>8</sup> Prop. 1 S (2013-2014) side 104.

<sup>9</sup> Riksrevisjonens undersøkelse av politiets arbeid med vinningskriminalitet, Dokument 3:6 (2011-2012).

trygghetsfølelse i samfunnet. Politiet må ikke tape av syne hvor viktig det er at også mindre, og tilsynelatende hverdagslige lovbrudd, blir etterforsket og oppklart. Det er gjennom slike hendelser mange føler at tryggheten i dagliglivet reduseres.

Det er, som for tidligere år, fortsatt behov for å bedre oppklaringen av voldssaker. Særlig oppmerksomhet bør rettes mot *vold i nære relasjoner*.

### 3. Kort saksbehandlingstid

Regjeringen har fastsatt følgende resultatmål for 2014:<sup>10</sup>

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte forbrytelsessaker i politi- og lensmannsetaten skal, der det ikke er fastsatt særskilte frister, ikke overstige 120 dager. Målet er et landsgjennomsnitt. De lokale mål må tilpasses det enkelte politidistrikt.
- I saker som gjelder legemsfornærmelse med skadefølge og legemsbeskadigelse (straffeloven § 228 annet ledd og § 229), skal saksbehandlingstiden i oppklarte saker ikke overstige 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet, med mindre hensynet til etterforskningen eller andre omstendigheter gir grunn til det.
- I saker mot personer som var under 18 år på handlingstiden, skal spørsmålet om tiltale avgjøres innen seks uker etter at vedkommende er å anse som mistenkt i saken, med mindre hensynet til etterforskningen eller andre særlige grunner gjør dette nødvendig.

Ovenstående gjelder saker hvor påtalemyndigheten i politiet har påtalekompetansen. Fristene gjelder også for oversendelse til høyere påtalemyndighet når kompetansen til å avgjøre tiltalspørsmålet hører under statsadvokaten eller riksadvokaten. I slike tilfeller gjelder følgende mål/frister for Den høyere påtalemyndighet:

- Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for påtale- og klagesaker skal ikke overstige 30 dager, og 90 % av påtale- og klagesakene skal være avgjort innen dette tidsrommet.
- I saker mot personer som var under 18 år på handlingstiden skal statsadvokaten avgjøre spørsmålet om tiltale eller oversende saken til riksadvokaten med innstilling om avgjørelse innen 15 dager fra saken ble mottatt fra politiet. Tiltalspørsmålet kan likevel avgjøres senere dersom særlige omstendigheter gjør det nødvendig.

For øvrig skal saksbehandlingstiden være kort i følgende sakstyper:

- De sentralt prioriterte saker (punkt IV)
- Saker med varetektsfengsling
- Saker om opphør av tvungen psykisk helsevern, tvungen omsorg og prøveløslatelse fra forvaring

I Prop. 1 S (2013-2014) side 99 opprettholder Regjeringen at det fortsatt er et mål å få flere til å anmelde volds- og seksuallovbrudd, blant annet ved å styrke etterforskningen og *redusere saksbehandlingstiden* for slike lovbrudd.

I tildelingsbrevet til Den høyere påtalemyndighet side 4 fremheves at rask etterforskning og irettføring også er viktig ved vinningskriminalitet begått av gjengangere og mobile vinningskriminelle.

<sup>10</sup> Prop. 1 S (2013-2014) side 104.

Som kjent er få restanser – og særlig få gamle restanser – en forutsetning for å nå målet om kort saksbehandlingstid. Økningen i restansene i fjor, og størrelsen av dem, gjør det nødvendig å styrke innsatsen på dette feltet i 2014. I tildelingsbrevet til Politidirektoratet er det satt som mål at antall straffesaker – dvs. ikke påtaleavgjorte – eldre enn 3 måneder skal reduseres med 20 %. Med ca 45 000 saker i restanse ved årsskiftet 2012/2013, innebærer det et mål om å bringe restansene ned til ca 36 000. Det bemerkes at summen av politidistriktenes egne måltall for 2014 er lavere.

Restanseinnsatsen må balanseres mot hensynet til den viktige initialfasen, slik at den påtalestyrte ledelse av nye og pågående etterforskinger ikke svekkes fordi oppmerksomheten i for stor grad rettes mot eldre saker.

#### 4. Adekvat reaksjon

I 2014 skal reaksjonsspørsmålet vies særlig oppmerksomhet på følgende områder ved utførelsen av aktorater og ved vurderingen av om rettsmidler skal anvendes:

- Voldsforbrytelser
- Seksuallovbrudd
- Anvendelsen av bestemmelsene om særreaksjoner
- Organisert kriminalitet
- Alvorlige trusler
- Omfattende og gjentatt vinningskriminalitet
- Dødsulykker i trafikken
- Brudd på innreiseforbudet i utlendingsloven § 71 annet ledd

*Særreaksjonssakene* må fortsatt følges med særlig oppmerksomhet, ikke minst på grunn av risikoen for gjentakelse av alvorlige straffbare forhold. Statsadvokatene må påse at nødvendige rutiner er etablert for å sikre at spørsmålet om forlengelse eller opphør av tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg blir vurdert i tide. Ved forlengelse av forvaring må prosessen påbegynnes tilstrekkelig tidlig, se riksadvokatens brev av 19. desember 2013. Tas påtalemyndighetens krav om særreaksjon ikke til følge av domstolen, må det nøye vurderes om det er grunn til å anke. Påtalemyndigheten skal ikke innta en mer defensiv holdning enn hittil når det gjelder hvilke forbrytelseskategorier som kan gi grunnlag for forvaring, forutsatt at det foreligger en tilstrekkelig nærliggende gjentakelsesfare.

Lovgivers klare føringer om strengere straff i *voldssaker* og ved *seksuallovbrudd* har nå utvilsomt fått gjennomslag i domstolene. To forhold krever likevel kontinuerlig oppmerksomhet: For det første finnes det eksempler på at tingrett og lagmannsrett tilsynelatende følger opp det nye straffenivået, med henvisninger til uttalelser i forarbeidene, men der den utmålte straffen likevel blir satt betraktelig lavere uten at det kan påvises reelle formildende omstendigheter. I slike saker bør straffutmålingen normalt ankes. For det annet må man forsikre seg om at påstandene om straff ikke blir for milde. Det finnes eksempler på at domstolene, særlig Høyesterett, fastsetter en strengere straff enn hva påtalemyndigheten har påstått. Straffutmålingen på dette området vil ha en dynamisk karakter også etter at normalstraffenivået er nådd, og det angitte nivået i forarbeidene representerer neppe sluttresultatet ved denne utviklingen.

Riksadvokaten minner om muligheten til å påstå idømt *elektronisk kontroll* (omvendt voldsalarm) ved kontaktforbud ved siden av eller i stedet for annen straff, jf. straffeloven

§§ 33 og 33a. Lovendringen trådte i kraft 1. februar 2013, og har virkning for lovovertrедelser fra denne dato. Det vises også til Politidirektoratets brev av 11. februar 2013 til politimestrene og direktoratets rundskriv 2013/003 om bruk av elektronisk kontroll ved kontaktforbud.

Påtalemyndigheten bør fortsatt arbeide for et strengt straffenivå i saker som gjelder *organisert kriminalitet*, jf. straffeloven § 60a, som nylig er endret slik at den har et videre nedslagsfelt.<sup>11</sup> Det dreier seg her ofte om personer som regelmessig begår alvorlige straffbare handlinger i betydelig omfang, og som må møtes med strenge reaksjoner.

Riksadvokaten understreker det kriminalpolitiske mål at straffbare handlinger ikke skal lønne seg. Gjerningspersonen må derfor *fratas utbytte* av straffbare handlinger gjennom aktiv bruk av inndragning. Dette er også nødvendig for å bekjempe hvitvasking. Inndragning av utbytte er sentralt i bekjempelsen av alle former for profittbasert kriminalitet. Ordningen med at politiet får adgang til å trekke fra politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntektene, er videreført i 2014. Det er et mål at etterforskning av pengesporet med sikte på inndragning skal foretas i langt større utstrekning enn i dag.<sup>12</sup> ØKOKRIMs *Veileder til effektiv inndragning* (2012) er i denne sammenheng et meget nyttig verktøy for politi og påtalemyndighet. Veilederen er tilgjengelig i KO:DE.

15. januar 2014 trådte straffskjerpelsen i utlendingsloven § 108 tredje ledd bokstav e om brudd på *innreiseforbud* i kraft. Lovgiver har i forarbeidene, jf. Prop. 181 L (2012-2013), gitt anvisning på at normalstraffenivået ved et ordinært førstegangsbrudd på innreiseforbudet ikke bør være under fengsel i ett år, og ved ordinært andregangsbrudd ikke under fengsel i ett år og seks måneder. Påtalemyndigheten må bidra til at lovgivers intensjoner ivaretas.

I saker som gjelder *økonomisk kriminalitet*, må det vurderes nøye om det er begått lovbrudd ut over typiske formalovertrедelser som f. eks. regnskapsovertrедelser.

Politiet skal følge opp *dopingkriminalitet*, herunder håndheve endringene i legemiddeloven § 24a som trådte i kraft 1. juli 2013 om forbud mot *erverv, bruk og besittelse* av dopingmidler.<sup>13</sup>

Riksadvokaten minner videre om adgangen til *inndragning av kjøretøy*, eller et beløp som svarer til kjøretøyets verdi eller en del av verdien, jf. straffeloven § 35, særlig ved grove eller gjentatte trafikklovbrudd som setter andre personers liv eller helse i fare. *Tap av kjøreseddel* kan være relevant i visse type tilfeller, jf. Rt. 2008 s. 1634. I begge tilfeller forutsettes at politiet vurderer beslag på etterforskningsstadiet.

Det minnes om adgangen til idømmelse av *tap av førerett* av allmenne hensyn dersom en person dømmes for straffbare handlinger og det er klar (kvalifisert) sammenheng mellom bruken av motorvogn og handlingen, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 1 og tapsforskriften § 2-6.

Særlig ved bekjempelse av *barne- og ungdomskriminalitet* bør påtalemyndigheten være en pådriver for å prøve ut nye eller alternative reaksjonsformer. Overfor unge lovovertrедere er det en målsetting å finne andre straffereaksjoner enn fengsel. Bruk av reaksjonsalternativer som

---

<sup>11</sup> Jf. lov 21. juni 2013 nr. 85, ikraft samme dag.

<sup>12</sup> Prop. 1 S (2013-2014) side 100

<sup>13</sup> Prop. 1 S (2013-2014) side 101.

stormøter eller megling i konfliktråd kan ha en særlig forebyggende effekt gjennom å ansvarliggjøre lovbyteren.

*Samfunnsstraff* med tett oppfølging fra kriminalomsorgen kan være godt egnet for unge lovbytere. Pliktbrudd som består i ny kriminalitet, må følges opp av politiet. Andre pliktbrudd hører under kriminalomsorgen. Politiet må opprettholde et godt samarbeid med kriminalomsorgen og bistå både under forberedelse og gjennomføring av samfunnsstraff. Riksadvokaten antar at det er gunstig om personundersøkelse innhentes i alle saker hvor det er aktuelt å legge ned påstand om samfunnsstraff. Er gjerningspersonen under 18 år, skal personundersøkelse innhentes. Egnethetsvurdering er derimot ikke nødvendig.

En ny straffart, *ungdomsstraff*, er vedtatt og det er opplyst at ordningen vil tre i kraft 1. juli 2014. Politi og påtalemyndighet vil bli viktige aktører ved denne alternative reaksjonen. Lovforarbeider er særlig Prop. 135 L (2010-2011). Riksadvokaten tar sikte på å gi nærmere retningslinjer, men det forutsettes at politiet og statsadvokatene holder seg orientert om utviklingen.

Påtalemyndigheten må samarbeide med berørte myndigheter slik at straffedømte utlendinger i størst mulig grad og raskt kan overføres til hjemlandet for soning. Det vises i den forbindelse til riksadvokatens direktiver i brev av 6. juli 2010 om merking av saker og såkalt hurtigprosedyre for å sikre rask opprettelse av utvisningssak ved at domskontoret i det enkelte politidistrikt ekspederer dom mv. til utlendingsforvaltningen innen fem dager.

## **V. PRIORITERING VED IVERKSETTELSE OG GJENNOMFØRING AV ETTERFORSKING**

### **1. Sentrale og landsdekkende prioriteringer**

Riksadvokatens sentrale og landsdekkende prioriteringer for iverksettelse og gjennomføring av etterforskning er fortsatt få og stabile, hvilket innebærer at det er et betydelig rom for lokale prioriteringer i statsadvokatregionene og politidistriktene. At de sentrale prioriteringer er stabile, innebærer at hovedlinjene i kriminalitetsbekjempelsen ligger fast over tid, hvilket både er tilsiktet og gunstig. Men innsatsen må alltid være tilpasset den faktiske kriminalitetssituasjonen i distriktet og den forventede utvikling.

Følgende sakstyper er prioritert av riksadvokaten:

- Drap og andre alvorlige voldsforbrytelser, herunder ildspåsettelse og andre alvorlige forbrytelser som setter liv og helse i fare
- Alvorlige seksuallovbrudd
- Alvorlige narkotikaforbrytelser
- Alvorlige trafikklovbrudd, herunder dødsulykker, ulykker med betydelig personskade og trafikkatferd som bærer preg av at gjerningspersonen bevisst har tatt en risiko som har innebåret nærliggende fare for alvorlig ulykke
- Økonomisk kriminalitet av alvorlig karakter, særlig den som rammer fellesskapet, alvorlig IKT-kriminalitet, og alvorlig miljøkriminalitet som rammer det indre miljø (arbeidsmiljøet og arbeidsmarkedet) eller det ytre miljø (natur, forurensning, kunst og kulturminne)
- Alvorlig internasjonal og organisert kriminalitet
- Straffbare handlinger som synes rasistisk motivert

Oppregningen gir ikke uttrykk for en prioritert rekkefølge. Prioriterte saker skal gis forrang dersom det er knapphet på ressurser. Sakene skal oppklares så langt råd er, og unødig "liggetid" skal unngås både hos etterforsker og jurist.

Riksadvokaten understreker at prioriteringene gjelder for politidistriktets samlede straffesaksbehandling. Politimesteren har ansvaret for at alle saker i distriktet som faller innenfor riksadvokatens prioriteringer gis forrang, uavhengig av hvilken organisatorisk enhet som i utgangspunktet er tildelt etterforsknings- og påtaleoppgaver. Ansvaret for gode rutiner og tilfredsstillende oppfølging påhviler distriktets toppledelse. Det er for eksempel viktig at uopklarte voldtektsaker sees i sammenheng for å avklare om samme gjerningsperson kan ha begått flere forhold. Voldtektsgruppen ved Kripos bør konsulteres ved behov.

Ikke minst i alvorlige voldssaker vil spørsmålet om strafferettslig *tilregnelighet* ofte være aktuelt. I så fall er det viktig med en rask prejudisiell vurdering av siktede, eventuelt, når forholdene gjør det mulig, rask rettsoppnevning av sakkyndige som derved gis mulighet til kontakt med siktede kort tid etter gjerningstidspunktet. Erfaring har vist at det i noen tilfeller kan være en fordel å få oppnevnt tre sakkyndige i stedet for to, og da fortrinnsvis to psykiatere og én psykolog. Påtalemyndigheten bør motvirke at de samme sakkyndige rutinemessig oppnevnes sammen i sak etter sak. Muligheten for døgnkontinuerlig observasjon av siktede bør vurderes oftere enn praksis har vært til nå. Ved vurdering av behov for oppnevning av nye sakkyndige ved siden av de først oppnevnte, anbefaler riksadvokaten en mindre restriktiv fortolking av lovens uttrykk "påkrevet" i straffeprosessloven § 139 enn lovens ordlyd strengt tatt tilsier. Påtalemyndigheten må ikke undervurdere betydningen av andre bevis enn de sakkyndiges uttalelse i spørsmålet om tilregnelighet etter straffeloven § 44. Riktignok vil tilregnelighetsspørsmålet i mange saker fremstå som avklart i en tidlig fase. Men prinsipielt sett må påtalemyndigheten avvende den samlede bevisførsel i retten før man tar endelig stilling. Dette er ikke minst viktig dersom de sakkyndige har kommet til ulikt resultat, og det legges opp til omfattende bevisførsel som supplement til de sakkyndiges erklæringer. I slike tilfeller kan det også være aktuelt å ta nødvendige forbehold i tiltalebeslutningen om endringer. Påtalemyndigheten må bidra til kontradiksjon om, og kritisk etterprøving av, de faktiske premissene for sakkyndige vurderinger.

Bekjempelse av *alvorlig og organisert kriminalitet* forutsetter i mange tilfelle et tett samarbeid på tvers av distrikts- og profesjonsgrenser, samt internasjonalt. Statsadvokatene må påse at bekjempelse av alvorlig og organisert kriminalitet, herunder grove narkotikaforbrytelser og menneskehandel, har nødvendig prioritet i politidistriktene. De må sørge for nødvendig koordinering, slik at det unngås at saker ikke blir etterforsket på grunn av uenighet eller uklarhet om hvilket distrikt som skal ha ansvaret. Inneværende år må det rettes større oppmerksomhet mot bekjempelse av *organisert arbeidsmarkeds kriminalitet*. Ulovlig bruk av arbeidskraft, grov sosial dumping, tvangsarbeid, fiktiv fakturering, hvitvasking av kriminelt utbytte og kamuflering av straffbare handlinger i legal virksomhet er ikke sjelden elementer i slik kriminalitet. Man er kjent med at organiserte kriminelle oppretter stråselkaper uten klare kommersielle formål for å infiltrere legitim virksomhet og på denne måten skaffe tilgang til logistikk samt plassere og hvitvaske utbytte. Det er også eksempler på at organiserte kriminelle tar kontroll over hele eller deler av næringskjeder for å effektivisere egne hvitvaskingsmetoder. Samarbeid på tvers av politidistrikter og med andre offentlige kontrollorganer og næringslivet er viktig.

Politimestrene oppfordres til å nyttiggjøre seg de finansieringsmuligheter mv som ligger i Samordningsorganet for bekjempelse av alvorlig, organisert kriminalitet, distrikts- og grenseoverskridende kriminalitet.



Bortsett fra rasistisk motiverte forbrytelser, inklusive handlinger som faller inn under betegnelsen hatkriminalitet, gjelder prioriteringen de alvorlige overtredelsene. Om den enkelte overtredelse skal karakteriseres som "alvorlig" vil som utgangspunkt bero på en helhetsvurdering. Innen kategoriene volds- og seksualforbrytelser mv. og narkotikakriminalitet skal, som et generelt utgangspunkt, straffbare handlinger som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 år, anses som prioritert. Ved denne strafferammevurderingen bør det i utgangspunktet ikke tas hensyn til forhøyelse som følge av konkurrens (straffeloven § 62). Det kan stille seg annerledes ved gjentakelse (straffeloven § 61). Forhøyet strafferamme etter § 60a skal legges til grunn hvis handlingen er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. (For ordens skyld bemerkes at ran her regnes som volds-kriminalitet, selv om forbrytelsen i kriminalstatistikken er definert som en vinningsforbrytelse.)

*Vold i nære relasjoner* kan være så alvorlig at den omfattes av riksadvokatens sentrale prioriteringer, og slike saker må vies særskilt oppmerksomhet. En forutsetning for å kunne bekjempe og avdekke vold og mishandling i nære relasjoner, er at offeret har tillit til at politiet og påtalemyndigheten er i stand til å gi beskyttelse mot nye overgrep og krenkelser fra gjerningspersonens side. I denne sammenheng er besøksforbud et sentralt virkemiddel. Høyesterett har i Rt. 2013 side 588 slått fast at staten etter omstendighetene kan holdes ansvarlig dersom noen ikke gis et tilstrekkelig vern i henhold til EMK mot truende eller sjikanøs adferd fra andre privatpersoner, jf. riksadvokatens brev av 6. mai 2013 (se vedlegg til dette rundskrivet).

Saker om *alvorlig vold mot små barn* er krevende å etterforske og påtaleavgjøre, og må behandles med særlig grundighet. Vi understreker kravet om effektiv og grundig etterforskning. Riksadvokaten minner om at Kripos har opparbeidet bred ekspertise på området, og at det allerede ved de innledende undersøkelser bør vurderes å anmode om bistand derfra. Det vil gjennomgående være behov for uttalelse fra høyt kvalifiserte medisinske sakkyndige, og utferdigelse av et presist og adekvat mandat er meget viktig. Alle muligheter for avklaring av årsaks- og ansvarsforhold skal som hovedregel være utprøvd før en slik sak kan henlegges.

Erfaringsmessig kan det ofte være vanskelig å identifisere med sikkerhet den direkte voldsutøver i voldssaker mot barn. Det må vurderes grundig om medvirkningslæren likevel kan gi grunnlag for tiltale. Riksadvokaten har i flere saker gitt ordre om utferdigelse av tiltale for barnemishandling hvor barnets omsorgspersoner enten selv har utøvd nærmere beskrevet vold mot barnet, eller ikke har søkt å forhindre vold mot barn de har omsorg for.

Overtredelser av straffeloven § 224 (*menneskehandel*) anses normalt som alvorlige volds- eller seksualforbrytelser og er derfor blant de sentralt prioriterte sakene. De blir dertil gjerne begått som ledd i organisert kriminalitet. Politiet må avdekke de lukkede miljøer som står bak slik handel, hvor det som regel er betydelig fortjeneste. Man kan ikke passivt avvente anmeldelser fra ofrene. Ofre for menneskehandel skal gis tilbud om bistand og beskyttelse. Artikkel 26 i Europarådskonvensjonen om tiltak mot menneskehandel pålegger statene å sikre at ofre for slik handel ikke i urimelig utstrekning selv blir gjenstand for strafforfølgning. Det er adgang for påtalemyndigheten til å avslutte eventuelle saker mot dem som er fornærmet ved slike forbrytelser med påtaleunntatelse, hvilket særlig kan være aktuelt i forbindelse med ulovlig innreise, bruk av falske dokumenter i denne forbindelse og ulovlig arbeid, jf. riksadvokatens brev av 1. desember 2008.

I Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel er ett av tiltakene at det i slike saker skal gjennomføres mer målrettet *finansiell etterforskning*, og at samarbeidsrutiner med særorgan, finansinstitusjoner og andre nasjonale og internasjonale aktører skal styrkes.<sup>14</sup> Det er et mål å avdekke flere tilfeller av overtredelse av straffeloven § 224.<sup>15</sup>

Politiets innsats mot *narkotikakriminalitet* skal rettes mot avdekking av bakmenn, samt innførsels- og omsetningsledd i narkotikahandelen.<sup>16</sup> Innsatsen skal rettes mot kriminelle nettverk og den illegale virksomheten som disse står for når det gjelder ulovlig produksjon, transport, smugling og omsetning. Politidistriktene skal samarbeide på tvers av distrikts- og landegrenser, og i samarbeid med andre myndigheter, styrke innsatsen for å avdekke bakmenn og svarte penger fra narkotikamarkedet.<sup>17</sup> I samarbeid med tollvesenet skal det også rettes særlig oppmerksomhet mot illegal handel med narkotiske stoffer via internett.<sup>18</sup> Politiets aktivitet rettet mot brukermiljøer er også av betydning, særlig for å hindre nyrekruttering og for å få informasjon om alvorlig narkotikakriminalitet. I Prop. 1 S (2013-2014) understrekes blant annet at politiet skal forebygge bruk av ulovlige rusmidler i samarbeid med andre myndigheter, og at styrking av kontrolltiltak i vid forstand er sentralt i det forebyggende arbeidet for å hindre narkotikarelatert kriminalitet, forebygge misbruk, redusere risikoen for nyrekruttering til rusmiljøer og styrke rehabiliteringen av tidligere misbrukere.

Organisert kriminalitet innebærer ofte også innførsel og omsetning av narkotika. Ambisjonen i 2014 må være at det igangsettes etterforskning av flere grove narkotikaforbrytelser enn i fjor, jf. punkt II foran.

Arbeidet med å avdekke *miljøkriminalitet* skal videreføres. Politiet har en sentral rolle for å redusere slik kriminalitet gjennom rask etterforskning av brudd på miljølovgivningen. Rømming av oppdrettsfisk utgjør et alvorlig problem, og vil i enkelte tilfeller være alvorlig miljøkriminalitet. Manglende journalføring og uriktige rapporteringer til offentlig myndighet, blant annet om biomasse og omfanget av lakselus, utgjør i enkelte tilfeller også et alvorlig problem. Etterforskning av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet har mange fellestrekk, og riksadvokaten tilrår at politimestrene vurderer å legge etterforskning av miljøkriminalitet til *økoteamene* slik at det blir rom for en viss spesialisering og kompetanseoppbygging. Det er en klar forutsetning at medarbeiderne i politiets økoteam i utgangspunktet skal skjermes mot andre oppgaver, og at teamene i hvert distrikt er samlokalisert.

Også handlinger rettet mot viktige marine bioressurser, herunder ulovlig, urapportert og uregulert fiske (uuu-fiske) kan i enkelte tilfeller karakteriseres som alvorlig miljøkriminalitet. *Ulovlig avliving av ulv* vil regelmessig måtte anses som alvorlig miljøkriminalitet, også om straffeloven § 152b ikke finnes anvendelig. Det samme vil kunne gjelde noen tilfeller av brudd på lovgivning som skal verne mot innførsel eller spredning av fremmede organismer. Lovbrudd ved avfallshåndtering vurderes å utgjøre den største trusselen innenfor forurensningskriminalitet, jf. ØKOKRIMs trusselvurdering for 2013-2014.

Samarbeid mellom politiet og miljøforvaltningen er viktig, f. eks. SNO, fylkesmennene og direktorat.

---

<sup>14</sup> Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel (2011-2014), tiltak 30.

<sup>15</sup> Tildelingsbrevet til Politidirektoratet side 8.

<sup>16</sup> Prop. 1 S (2013-2014) side 100.

<sup>17</sup> Ibid

<sup>18</sup> Ibid

Riksadvokaten understreker betydningen av en aktiv og målrettet innsats mot kriminalitet som rammer *arbeidslivet*. Alvorlige brudd og tilsidesettelser av sikkerhetsforskrifter og internkontrollrutiner *skal* møtes med strafferettslig forfølgning og reaksjon, selv om det ikke er inntrådt ulykke eller påvist skade. I rundskriv nr. 1/1996 har riksadvokaten understreket at alvorlig arbeidsmiljøkriminalitet skal etterforskes grundig og med høyt tempo. Det må foreligge klare og praktikable arbeidsrutiner mellom politiet og andre offentlige myndigheter, som f.eks. Arbeidstilsynet.

*Ulovlig bruk av utenlandsk arbeidskraft* kan – avhengig av omfanget – være alvorlig økonomisk kriminalitet som dekkes av riksadvokatens retningslinjer, jf. omtale foran av alvorlig organisert kriminalitet. Kampen mot *sosial dumping* er et viktig satsingsområde for myndighetene. Arbeidstilsynet har gjennom tilsyn og inspeksjoner avdekket uverdige forhold for utenlandske arbeidere i Norge. Tilsynet kan benytte egne sanksjoner mot brudd på allmenngjøringsloven og utlendingsloven. Det er lagt opp til rask reaksjon ved bruk av slike sanksjoner. Det er bare de alvorligste tilfellene som nå politianmeldes. Politiet må effektivt følge opp de tilfeller som blir anmeldt, både gjennom rask behandling og adekvat reaksjon.

Vold og overgrep som rammer personer med utgangspunkt i deres trosbekjennelse, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, seksuelle legning, leveform eller orientering, eller nedsatt funksjonsevne, såkalt *hatkriminalitet*, skal vies særskilt oppmerksomhet. Vold som retter seg mot personer eller grupper med utgangspunkt i hvem de er, hva de gir uttrykk for eller hvordan de ser ut, rammer ikke bare det enkelte offer, men skaper redsel og utrygghet hos alle med samme bakgrunn og skal derfor håndteres med stort alvor av politiet.

Fra tid til annen blir representanter for pressen utsatt for trusler eller vold. I et demokratisk samfunn er det av grunnleggende betydning å sikre en fri og uavhengig presse. Påtalemyndigheten har ansvar for å bidra til dette ved å sørge for at adekvat etterforskning iverksettes og ved nedleggelse av strenge påstander for domstolene. De enkeltpersoner i pressen som utsettes for slik kriminalitet har, etter riksadvokatens syn, krav på den støtte som ligger i at arbeidsgiver tar belastningen med å anmelde og kreve påtale, og det er således intet krav om at den forulempede selv inngir anmeldelse. Dette vil også gjelde ved overtredelse av straffeloven § 228, idet allmenne hensyn normalt vil foreligge.

Også andre yrkesgrupper er særskilt utsatt, og politiet skal akseptere at anmeldelse for vold eller trusler inngis av den ansattes arbeidsgiver. Dette gjelder blant annet NAV-ansatte, som anses som offentlige tjenestemenn i straffelovens forstand.

## **2. Regionale og lokale prioriteringer**

Riksadvokatens landsdekkende mål er få og generelle. Det er derfor nødvendig at politimesteren – i styringsdialogen med Politidirektoratet og i samråd med statsadvokatene – så langt som mulig konkretiserer de sentrale mål og utarbeider lokale mål i tillegg. Målene skal være realistiske, men samtidig noe å strekke seg etter. Politiet har gode analyseverktøy, og det er et ledelsesansvar å utnytte disse til motivasjon og oppfølging.

Statsadvokatene og politimestrene må ta stilling til hvorledes den kriminalitet som ikke omfattes av riksadvokatens sentrale prioriteringer, skal behandles. Det er her rom for regional og lokal prioritering. Ved slik prioritering må det foretas en sammensatt vurdering med utgangspunkt i kriminalitetens samfunnsskadelige virkning, hvordan den påvirker den alminnelige

trygghetsfølelse i lokalsamfunnet og den faktiske situasjonen innenfor det enkelte politidistrikt. I tildelingsbrevet til Politidirektoratet har departementet understreket at etterforskning av kriminalitet som er egnet til å skape frykt og utrygghet i befolkningen, skal vektlegges. Dette vil normalt lede til at det legges stor vekt på å bekjempe den profesjonelle kriminalitet/kriminelle nettverk og straffbare handlinger som rammer særlig utsatte grupper. Ved blant annet vinningskriminalitet vil i tillegg graden av integritetskrenkelse, størrelsen på det tap handlingen påfører fornærmede og omfanget av gjerningspersonens utbytte, være viktig.

Ved den regionale og lokale prioritering må det også tas i betraktning at alminnelig kriminalitet som vinningsforbrytelser, brukstyverier og skadeverk berører langt flere mennesker enn den sentralt prioriterte kriminaliteten. Publikums tillit til politiet og den alminnelige trygghetsfølelse i lokalsamfunnet beror derfor ikke minst på hvordan slik kriminalitet behandles, jf. også Justiskomiteens understreking av dette i Innst. 6 S (2013-2014).<sup>19</sup> Særlig nevnes at innbrudd i bolig i mange tilfeller vil være noe langt mer enn en krenkelse av økonomiske verdier. Slik kriminalitet oppleves ofte av ofrene som en alvorlig integritetskrenkelse og kan skape stor utrygghet, jf. ovenfor.

Det er viktig å følge opp *gjengangere og kriminalitet som begås i flere politidistrikter* med målrettet og offensiv innsats. Effektiv strafforfølgning av *mobile vinningskriminelle* krever at politiet samarbeider godt over distriktsgrensene og tar ansvar for etterforskning og iretteføring av lovbrudd som er begått i andre politidistrikter. Særlig er det grunn til å oppfordre til regionale samarbeidsprosjekter. *Organisert trygdesvindler* er også et eksempel på et saksfelt der samordning distriktene i mellom er viktig.

I stortingsmeldingen om organisert kriminalitet,<sup>20</sup> er følgende trukket frem som avgjørende for at denne innsatsen skal lykkes:

- Politimesterens engasjement
- Tydelig mandat med klare mål
- Øremerkede ressurser
- Tilgjengelig bred kompetanse innen etterforskning, etterretning, analyse og påtalearbeid
- Gode analyser (strategiske og operative) må ligge til grunn for arbeidet

Også Riksrevisjonen har fremhevet noenlunde tilsvarende suksessfaktorer i arbeidet mot vinningskriminalitet.<sup>21</sup>

Over tid må de tilgjengelige ressurser brukes slik at lovbrutere (og mulige lovbrutere) får forståelsen av at intet kriminalitetsområde er politiet fremmed. Derved øker den subjektive oppdagelsesrisiko, som er en viktig forutsetning for allmennprevensjonen.

---

<sup>19</sup> "Komiteen mener at politiets kapasitet og kvalitet er avgjørende for å sikre trygge lokalsamfunn, og for å redusere hverdagskriminalitet. Trygghet er en del av den norske velferden og viktig for den enkeltes frihet og livskvalitet" (side 16).

<sup>20</sup> Meld. St. 7 (2010-2011).

<sup>21</sup> Dokument 3:6 (2011-2012).

Riksadvokaten understreker avslutningsvis under dette punkt at både en hensiktsmessig organisering i politidistriktet og gode rutiner for straffesaksbehandlingen er nødvendig for å oppnå tilfredsstillende resultater.

## VI. STATSADVOKATENES TILSYN MED STRAFFESAKSBEHANDLINGEN I POLITIET

Generelle retningslinjer for statsadvokatenes fagledelse, herunder instruksjon og tilsyn med straffesaksbehandlingen, er gitt i rundskriv nr. 2/2012 punkt III. Riksadvokaten minner om det som der fremgår om statsadvokatenes ansvar for å følge opp saksbehandlingstid, restanser og kvaliteten på politiets etterforskning og påtaleavgjørelser. Likeledes ansvaret for å føre tilsyn med at politiet holder et riktig reaksjonsnivå ved påtaleavgjørelser og påstander for domstolene, samt kvalitetskontroll av politidistriktets rutiner for straffesaksbehandlingen (systemkontroll) og et utvalg av enkeltsaker. Det forutsettes at statsadvokatene holder seg godt orientert om utviklingstrekk i straffesaksbehandlingen i de enkelte politidistriktene, slik at de kan tilpasse fagledelsen etter behovene som foreligger lokalt.

Gjennom inspeksjoner og annet tilsyn med straffesaksbehandlingen skal statsadvokatene i 2014 særlig følge opp politiets etterforskning av *økonomisk kriminalitet* og *voldtekt*, jf. også riksadvokatens brev av 8. november 2013 om politiets og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker. Ved inspeksjoner eller på annen hensiktsmessig måte skal statsadvokatene også følge opp behandlingen av saker som gjelder *vold i nære relasjoner*. Politiets håndtering av *brudd på besøksforbud* bør være et tema ved statsadvokatenes inspeksjonsvirksomhet og tilsvarende gjelder *dommeravhør*. Statsadvokatene bes også følge opp målsettingen om adekvat inndragningsetterforskning i flere saker.

Politiets bruk av henleggelseskode bør regelmessig kontrolleres som ledd i inspeksjoner. I 2014 bes statsadvokatene gjennomgå og vurdere politidistriktenes retningslinjer og praksis for *henleggelse av kapasitetsgrunner*. Politiets arbeid med vinningskriminalitet er for øvrig et naturlig tema for inspeksjoner og regionale påtalemøter.

Statsadvokatene bes videre kontrollere om eventuelle økninger i anmeldte, mindre alvorlige narkotikalovbrudd er godt begrunnet.

Videre oppfordres statsadvokatene til gjennom inspeksjoner, tilsyn eller på annen måte å holde seg orientert om politiets behandling av barnebortføringssaker.

Kvalitetskontroll, gjennom inspeksjoner eller på annen måte, bes gjennomført ved alle politidistriktene i 2014, samt ved inspeksjon av lokale PST-enheter.

Riksadvokaten viser også til punkt V 1 i nærværende rundskriv om å påse at bekjempelse av alvorlig og organisert kriminalitet har nødvendig prioritet, og til punkt V 2 om oppgaven som pådrivere for sentralisert etterforskning. Også i rapporteringen i 2014 vil statsadvokatene bli bedt om å vurdere politiets innsats mot organisert kriminalitet. Statsadvokatene bør ved inspeksjoner og på annen måte følge med på hvordan politiet innretter sine etterforskningsenheter, og peke på de sentrale suksessfaktorene som erfaringsmessig må være ivaretatt om en skal oppnå gode resultater.



Tor-Aksel Busch



Harald Strand  
førstestatsadvokat

Vedlegg

## **Vedlegg til riksadvokatens rundskriv nr. 1/2014**

### **Oversikt over generelle uttalelser og retningslinjer for straffesaksbehandlingen mv. fra riksadvokaten etter utgivelse av rundskriv nr. 1/2013 (27. februar 2013)**

Oppstillingen nedenfor er en enkel referanse og erstatter ikke de fullstendige retningslinjene gitt i det enkelte brev. De fleste retningslinjene er publisert på intranettet. En del er også lagt ut på KO:DE, riksadvokatens hjemmeside eller er publisert på Lovdata eller i Tidsskrift for strafferett.

### **Reaksjoner overfor motorvognførere bosatt i utlandet**

Brev 15. februar 2013 – 2012/00131 541.1

Riksadvokaten har i brev til politimestrene funnet grunn til å understreke at overtredelser av vegtrafikkloven og yrkestransportloven, begått av sjåfører bosatt i utlandet, fortrinnsvis bør forsøkes avgjort før kjøretøyet får kjøre videre, og at beslag av førerkort skal gjøres når det er grunnlag for det. Bruk av tilbakeholdsrett etter vegtrl § 36b må vurderes i det enkelte tilfelle.

### **Høyesteretts dom om statens ansvar for mangelfull beskyttelse av individer mot menneskerettighetskrenkelser fra andre privatpersoner**

Brev 6. mai 2013 – 2013/00972 780

Høyesterett har i Rt. 2013 side 588 slått fast at staten etter omstendighetene kan holdes ansvarlig dersom noen ikke gis et tilstrekkelig vern mot truende eller sjikanøs adferd fra andre privatpersoner. Politiet og påtalemyndigheten må trekke lærdom av saken. På familievoldsområdet antar riksadvokaten at en etterforsknings- og påtalepraksis i tråd med riksadvokatens rundskriv nr. 3/2008 vil være i overensstemmelse med de krav Høyesterett har utledet av EMK. Sikringsplikten som Høyesterett har statuert er imidlertid ikke begrenset til familievoldstilfellene. Føringene i nevnte rundskriv vil gi en viss veiledning også i andre saker.

### **Underretning til Den rettsmedisinske kommisjon om prioriterte straffesaker**

Brev 11. juli 2013 – 2013/01415 623.2

innsendelsesplikten gjelder uansett for uttalelser fra rettsoppnevnte sakkyndige som gjør tjeneste i rettsmedisinske spørsmål og uttalelser om medisinske spørsmål fra sakkyndige som ikke er oppnevnt av retten og som ikke bare inneholder en ren beskrivelse av en skade eller en sykdom, men gir vurderinger av rettsmedisinske forhold. Kommisjonen må ha rimelig tid til å gjennomgå erklæringene.

### **Referat fra statsadvokatmøtet 2013**

Brev 11. juli 2013 – 2013/00320 810.2

Brevet er kun sendt statsadvokatene, men er publisert på politiets intranett. Det inneholder en oppsummering av de pålegg riksadvokaten ga under statsadvokatmøtet 2013, og som det er forutsatt at statsadvokatene på hensiktsmessig måte formidler til politimestrene, påtalejuristene og andre berørte i statsadvokatregionene.

### **Retningslinjer for registrering i DNA identitetsregisteret (rettet versjon)**

Brev 17. oktober 2013 – 2012/02261 624.7

Riksadvokaten gir her nye retningslinjer for registrering i identitetsregisteret. Terskelen for registrering er senket, og flere skal nå registreres.

**Politiets og påtalemyndighetens behandling av voldtektssaker – oppfølging av Regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2012-2014 – direktiver og anbefalinger**

Brev 8. november 2013 – 2012/00575

I brev til statsadvokatene og politimestrene følges blant annet opp pålegget om etterforskningsplan i voldtektssaker, som ble gitt i fjorårets mål og prioriteringsrundskriv, med nærmere angivelse av krav til innhold og bruk av planen. For å styrke kvaliteten ved den innledende del av etterforskningen er det videre utarbeidet tiltakskort både for personell ved operasjonssentralene og for den operative styrken. Riksadvokaten tar i brevet også til orde for at fornærmede ved henleggelse skal underrettes i et personlig brev, og ikke i standardisert underretning. Politiet oppfordres til aktivt å gjøre seg nytte av den betydelige faglige ressurs som voldtektsgruppen ved Kripes representerer.

**Særreaksjoner (dom for overføring til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg) – samhandling og gjennomføring**

Brev 28. november 2013 – 2012/01522 563.2

I brevet til statsadvokatene gis det enkelte påminnelser knyttet til samarbeid og kommunikasjon med Nasjonal koordineringsenhet for dom til tvungent psykisk helsevern og Den sentrale fagenhet ved St. Olavs hospital (dom på tvungen omsorg).

**Forvaringssaker – forlengelser og prøveløslatelse – retningslinjer og anbefalinger**

Brev 19. desember 2013 – 2012/01575

I dette brevet til statsadvokatene gis det enkelte tilføyelser til de retningslinjer og anbefalinger om forberedelse og irettføring av saker om prøveløslatelse fra forvaring som fremgår av riksadvokatens brev av 21. september 2012 (omtalt i vedlegget til rundskriv nr. 1/2013).

**Riksadvokatens rundskriv nr. 2/2013 – vitnekonfrontasjoner**

Riksadvokatens rundskriv om vitnekonfrontasjoner inneholder de overordnede og grunnleggende krav til vitnekonfrontasjoner og erstatter riksadvokatens rundskriv 26. juni 1933, Del II – nr. 4/1933 og tilhørende vedlegg fra Kriminalpolitisen (1973), og supplerer påtaleinstruksen § 8-11 fjerde ledd.

**Kjennelse etter straffeprosessloven § 242a – varslings til den særskilt oppnevnte advokaten (straffeprosessloven § 100a) om at tiltale er tatt ut m.m.**

Brev 17. januar 2014 – 2014/00113 601

Riksadvokaten presiserer i brevet plikten som påhviler påtalemyndigheten til å sette den særskilte advokaten i stand til å vurdere om det er hensiktsmessig å begjære omgjøring av kjennelse om innsynsnekt etter straffeprosessloven § 242a m.v.

**Saker om trygdebedragerier – bruk av straffeloven § 166 og § 270, 271 og 271a i konkurrans – nytt påtaledirektiv**

Brev 18. februar 2014 – 2013/02100 320

Riksadvokaten har i nytt påtaledirektiv om behandling av trygdebedrageriforhold besluttet at straffeloven § 166 (falsk forklaring) skal benyttes i konkurrans med bedrageribestemmelsene i straffeloven §§ 270, 271 og 271a i alle saker der vilkårene for det er til stede.